

Fr. R. Kivistu poolt
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

R 2028

15. aastakäik.

Ühisk. number 12 top.

Meie Mats

Tellimise hind kättesaamisel aastaks 5 r. 50 L.,
6 kuu eest 3 r. 3 kuu eest 1 r. 60 L. Toime-
tusest ise ära viies: aastaks 4 r. 50 L., 6 kuu eest
2 r. 30 L., 3 kuu eest 1 r. 30 L. Jätkub iga laupäev.

Toimetuse ja talitsuse:

Tallinnas, Harju ja Riiulite uulitsa nurgal nr. 46/15,

„Teaduse“ raamatukaupluses.

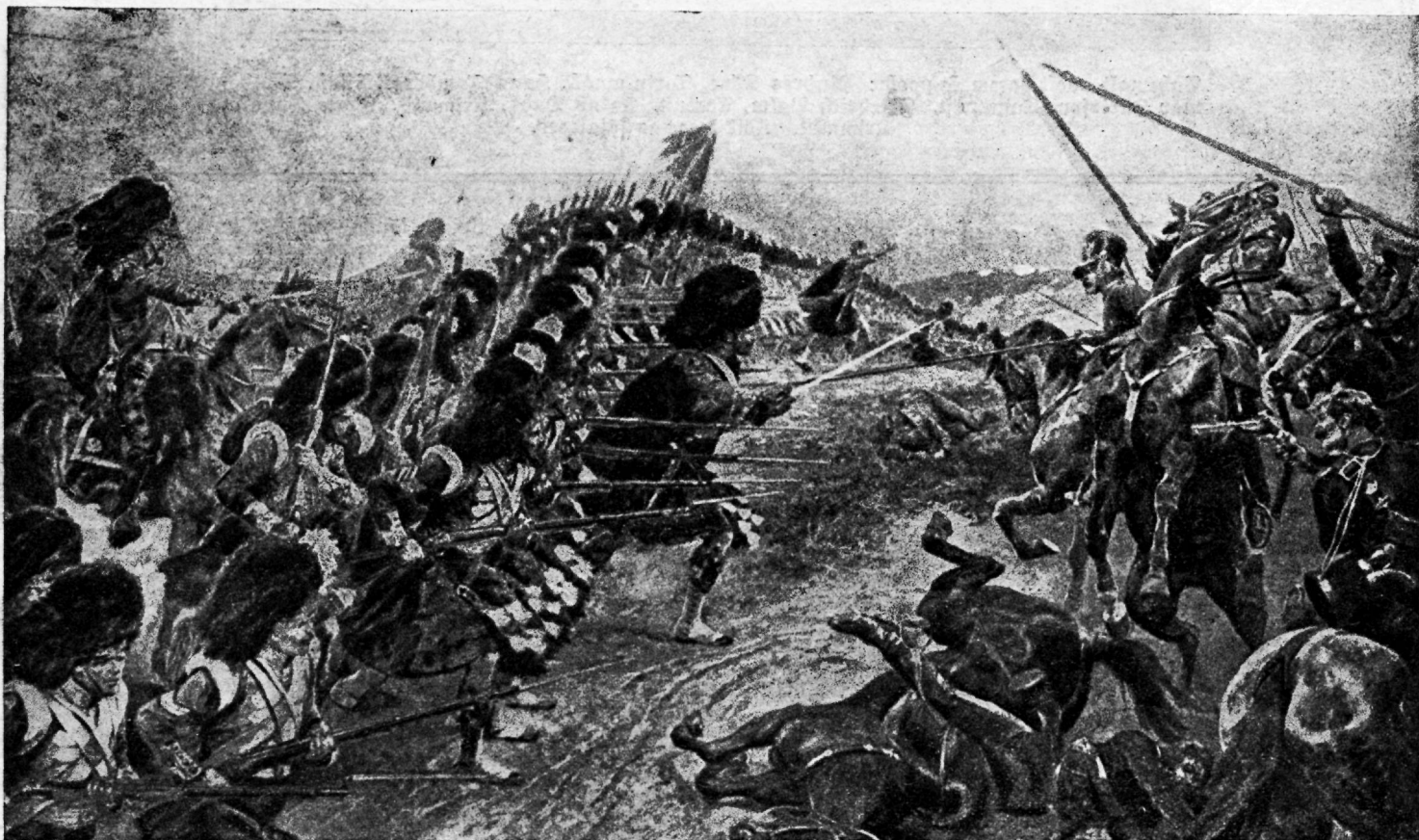
Adress: Wene teele 118. k. l. ja rahakirjadele: r. Ревель.
Журнал „Meie Mats“.

Tarvitamata jäänud lühemad tähtkirjad hävitatakse ära, kui tagasisaamiseks märkisi juurde lisatud ei ole. Kirjastajal peab
saatja täielik aadress ja nimi peal olema. Aadressi muutmise eest 10 kop. ja wana aadressi number üles anda.

Nr. 73.

Laupäeval, 9. (22.) jaanuaril 1916.

Nr. 73.

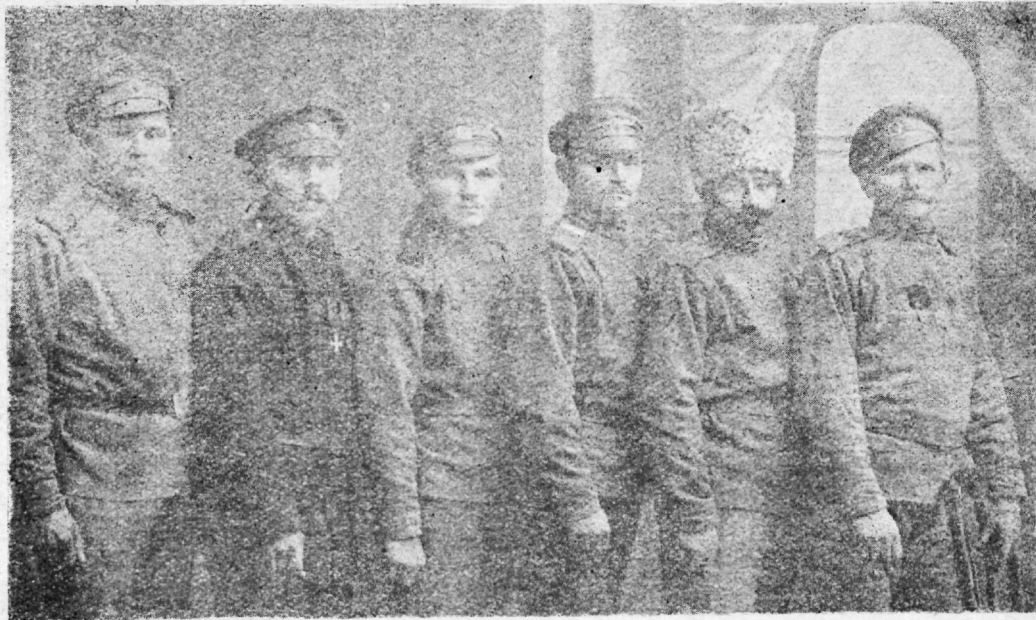

Shoti kaardiväe tormijooks.

Meie Matsi järgmine (74.) sõjanummer ilmub
16. jaanuaril.

Gesti sõjamehe laulik.
Hind 15 kop. Pealadu: „Teadus“ Tallinnas.

Gehtlased Kaulafia sõjawäljal.

Pahemalt poolt paremale poole: Andres Kõre, Tartu maak., Hans Lamberg, Riiaist, Wolde-
mar Jürisson, Tallinnast, Friedrich Palm, Tartust, Jakob Dubs, Krimmist, Saan Kübald,
Krimmist. Kõik tegewas sõjawäes.

Rätsepa pulmad.

Loole Kassifaba lähemast minewikust.

(Särg ja lõpp.)

Nad olid nüüd seda kõik läbi rääkinud, mis teistel waja teada polnud, ja astusid kõige lõbusamas tuju teise tuppa, kus Lulli wahpeal juba kojutunud sed kodufelt talitasid. Kõige noorem, Bertta, kes küberategija juures töötas, seadis talbretuid wahariidtega laetud laua peale, wanemate woodi ligidal; wanem, Miifi, kes raamatukaupluses müüjannaks oli, kuitwatas pühterätkuga klaasfi.

Kõõgi üks oli lahti. Lulli naer oli kõõki ema kõrwu kostnud ja ta torises nüüd oma harjunud wiifi järele selle üle. „On see suur pliita siis nüüd päris ogaraks läinud,“ hurjutas ta. „Kõigepealt on ta ninatark nagu papogoi, et ära tee suud lahtigi, siis tõinab ta, nagu oleks surm suu ees, ja nüüd lagistab ta jälle naerda nagu nare! Ja teised, kes wäsinult tööd koju tulewad, peawad tema eest weel tahtima. See pole ta enam kellegi ristiinimese asi!“

„Mis siis jälle on? Mis on?“ küsis isa Kaasat, kes praegu wabrikust koju tuli.

Tema abikaasa ei leidnud tarwikuks temale seletust anda.

„Eks ilka midagi,“ ütles ta lihidalt ja lisas si's, pehmemats minnes, juurde: „Ja siis weel seda, et Georg ja Lulli 8 päewa pärast pulmad tahawad teha.“

„Jah, ikate, jah,“ hõistas Lulli, kuna ta kõõki lendas, isa kaela rippuma löi ja ta tuppa tõmbas.

Miifi ruitas lipates, turukorwi rätku alla peites, õlle ja wiina järele, perekond istus lauda ja eelolew suur sündmus — pulmad — andis peaaegu ainuühtsinda kõneainet. Ded silmitsesid wäikse aulartusega Lullit, kes nüüd warsti ju mehele ja omaette perenaiseks pidi saama; wanemad rõõmustasid pulmaroogade ja selle üle, et nüüd üks leiwasõõja majast vähemats jääb; kõik olid wallatult rõõmsad

ja kõige kõrgemale tipule tõusis wäike pidu weel siis, kui noorherra Kaasat, kes saapakaupluses sellits oli, dotamata wõõrusse tuli.

Kaua istusid nad weel koos ja alles pisut enne kest-
kõõd lahtusid wiimaks lõbusas meeleolus.

Et oma Luifel wõimalikult lähedal olla, oli noor rätsepameister juba paari kuu eest sinnaama wulitsasse korteri wõtnud. Seda oli kõigest kõõd ja tuba, õhulke, pealt lah-
tise laudseinaga üksteisest eraldatud. Tuba oli laumis walge, tema lahest atnast awanes waade majaomaniku wäikse teeduwilja aia peale, kõõd oli aga pime. Kui kõõ-
kis talitamist oli, pidi seal alati wäike lamp põlema. See oli koduke, kus rätsepaistri noor abieluõnn peawarju pidi leidma.

Õsiotja paistis see koduke weel üsna sage olewat. Paar lounajat tooli olid juhtumisi odawalt ostetud, woodi wanaraua kaupmehe käest ühtkonna õmblemise eest saadud. Peale selle oli toas weel õmblusmasin, kats kahpeo-
lega kapit, suur rätsepa laud, pesukaus raudse alusega, kuna kõõkis peale pliita weel muud midagi näha polnud, kui õlekott, mille peal õpipõis magas, kõõgipint, mille peal presraud, weekann ja klaasid seisid, ja mille all naelatast jaapaharjaga ja wõltsiõõsiga warju oli leidnud.

Wäesepoolne kodu, aga siiski kodu, mille edenemise-
wõimalust eitada ei wõinud. Lühanded meie rahwa seast on nõnda oma kodukolde asutanud ja sagedaste usumata küwelt edasi jõudnud.

Selles koduteses nüüd, kus Georg seni ainult turukaupa juudipoodidesse oli walmistanud, alustas Georg järgmisel hommikul tõõtetud meeleolus tõõd, mis tema abieluõnne põhjendama pidi. Jusjal, õpipõisil Raiu wallast, kes alles weel noor, aga siiski juba kelmi näoga, kelle kohusets oli korteri toristamine, meistriüle wahel pudel õlut ja Pru-Pru suitstu tuuga, poodis nõõpaugu siidi ja traagellõõnga toomas kãia, tulb pliita alla teha ja presraud tulijed hoida, sel-
lel Jusjal oli nüüd tegemist, kas wõi kah mehe eest. Meister ise seisid suure laua äãres, joonistas sügawmõtte-

life näoga ja wihunud käega kõiti neid mitmesuguseid „snittisi“, mis tal tarwis oli, lõikas woori ja pealmise riide „wälja“ ja hakkas siis lõbusa meelega traageldama ja õmblema.

Noore riidekunstniku pruut oli wahapeal ka omalt poolt jõudumööda tegevuses, et „omaette perenaise“ saamiseks kaasa aidata. Zooksis nii, et konnafilmad walutama hakkasid, ühest oma nurga tuttawaft poest ja karnist teise, sest waja oli ju pulmaroogade jaoks seda ja teist tellida, efiotsa muidugi wõlgu, maksu tähtajaks pulmapäewa määrates. Siis käis ta wenna, wenna naise, tädide ja onude juures pulma kutjumas ja sai sealt nii mõnegi „üleliigse“ asja, mida temal enesel uue koduse rajamiseks aga nii libedaste tarwis läks. Sel kombel lõi ta õnnelikult ka teise woori matratiga, lähed poolpeetud atna kardinaid, söömalaua, köögilaua, seinapeegli ja köitjugu köögiristru ja toidubunsi, lõpuks weel ühe Noa aegse sohwa. Seda kõit osalt sugulaste käest, osalt wanatraami kauplusest. Ta oli oma Georgiga üldõnnelik, nähes, kui tiireste nende pesakessse köitjugu tarwiilka asju kogub. Kuigi üks mööbel üht, teine teist laadi oli, ei puutunud see asjasse. Nad olid wäga rahul sellegagi, et neil nüüd tõeste kõite oli, mis tarwis läks.

Mõnda läks aeg kui lendes mööda ja pulmapäewa hommik oligi äkki käes.

Õnneldunat oli nii mõndagi weel toimetada. Peigmees pressis tellitud ja hästi õnnestanud musta ülikonda ja talwepalikut, pruut korraldas oma õbede abil, kes imeusinat olid õhetawail palgeil kaasa aitama, jeda tuba, mis tänafest päewast peale tema koduks pidi olema. Wõõrist wõeti riided wälja, klapiti kottu ja tõsteti kotta, et toas rohkem ruumi oleks. Wanemate juurest toodi kahe laua juurde weel kolmas, lükati otjapidi kottu ja seati kottu tuba pidulauaks. Raabirahwastelt toodi tarwiilil hull toolisi, klaasisi, talbrekuid, waagnaid, lahwoleid, nuge ja lusikaid kottu. Atna äärde nurka wäitje laua peale seati grammofon, mille majaomanik ühes nootidega pidupäewats lahkete laenanud ja mille helide saatel peale pidusööki tantzu lasta taheti.

Õuna ajaks oli kõik walmis. Pruut läks peigmehe ja õbedega üle uulitsa ema juurde, kes hommikutul saadit keetis, küpsetas ja praadis, et pisut lehatinnitust wõtta; siis läks noor meister habemeajaja juurde, et ennast seal ilusats klanida lasta, ja siis „nurga peale“ wiinakauplusesse, kes tellitud õlut ja wiina itka weel ära ei õlund saatnud. Ja seal sai ta efimeje pettumuse: wiinapoe mees ütles kindlaste, et ta enne ei anna, kui raha maksetud on.

„Sea küll, kahe tuuni pärawt peate oma raha saama,“ ütles Georg otjustawalt ja läks loju, et ennast laulatuse jaoks riide panna.

Sedasama tegi selsamal ajal wanemate majas tema pruut. Ta nägi imeilus ja wärste wälja oma treemkeldris ja pika looriga, mida mirbioõstest pärg ehtis.

„Lütar on tõeste liiga „peenite“ niijuguse tuuletallaja rätsepa jaoks,“ mõtles ema wailjelt endamisi ja tõmbas lootusele, et ta eht weel järele mõtleb ja rikkale würtstkaupmehele Raera uulitsalt lähed, nüüd sügawa õhtamisega lõpulisult jämeda kriipsu peale. Noor pruut aga färas õnnelt ja wõttis naerul naol ja hüilgawate filmadega järjärgult päralt jõudwate pulmaliste õnnesoowisi wastu.

Tunni aja pärawt tuli peigmees uueste, ja tema ilmumine sünnitas tõmu. Tuliuues, toredas sabakuues oli ta eht kawaler. Sügawalt wäljalõigatud westift hüilgas lumiwalge rinnafine wälja, läherdatud juuste peal istus sügawõõhijelt läikiw tsilinder, mille ta linnast kübarategijalt jelleks päewats üürinud; walged glaseetindad käes ja jaba kuue pahemas nõõpaukus wäike otjake.

„pipoijs kodu kõõkis oli esimene, kes teda näha sai. Ta kistus juu ja filmad pärani ja waltis kirjeldamata imestufega, otjekui näeks ta üleloomulikku õlewust.

Teistel tingimistel oleks ta selle weidra ülespidamise eest oma peremehes ja kaskija käest tubli wõmmu kullasse saanud; aga täna pääfes ta ainult wäikese mütsuga õla pihhta.

Pahemalt poolt paremale poole: 1. Ferdinand Lüdtn (istub), Karula wallast. 2. Jaan Raag, Wõru wallast. 3. Wilhelm Rusch, Sõmmepalu w. 4. Jaan Tšudina (istub), Noofa w. 5. August Särt, Mõniste wallast. Kõik tegewas sõjawäes.

„Mis sa wahid, nagu lollakas,“ hüüdis meister, kõigeparemas tujus. Poisi juur ja tõsine imeflemine tõstas tema enefearmastust, ja wäike Jusfa oli kawal küll, et jeda wälja ei pahwatanud, mis teda dieti just imestama pani; aga waewalt oli tema waili peremees jala üle ufjeläwe tõstinud, kui õpipoijs ta juba kotta tormas ja sõstas naisetele, kes wäljas seisid, et pruutpaari ärawõitmas näha, selle tõmuliku wõdise kaunis wäljuste kõrwa: „Õh ja jester-mann! Meister pani selle uue kuue selga, mis ta linna sellele uhtele inshenerile õmbles! No kas niijugust asja enne on nähtud? Küll on aga aabertaks teine!“

Naised wõdtsid selle imeõnnumi kaunis tänuilikut wastu ja hoolitsetid selle eest, et see lühitse ajaga mitte ainult omas majas, waid peaaegu terwel Kaskijaba kandil teada oli.

Alga ta Kaasjate perekond, nimelt ema, jäi peigmeest nähes lahtise suuga seisma ja umbuslikult otja waltima.

„Jah, itte mulle, Jumala pärawt, Georg,“ hüüdis ta, „kuidas said sa selle sabakuue. See on ju — sa jumetis küll! — see on ju see kuub —“

„Muidugi, ema,“ jähwas peigmees tale lõbusalt wahese, „see on juba see, mis sa arwad. Alga laf“ nüüd olla. Pärawt aega küll arutada. Nüüd aga palun sõid järele waadata, et mul pressrauad hästi tulised oletsid, selleks ajaks, kui papi juurest tuleme.“

„Tulised pressrauad!“ hüüdis proua Kaasjal jahmatades. „Mis jaoks siis?“

„Küll sa juba näed, emale,“ kihistas pruut. Ta lan-ges oma Georgile, kes ta meelest nüüd nii nõiduslikult ilus ja peenite oli, kaela, ja kõigi teiste filma ees andsid nad itksteisele jüdamlikult musu.

Proua Kaasjal aga sõstas pead raputawale mehele kõrwa: „Seal ei õska ju enam midagi ütelda. Mis? Ei häbene sugugi teise riideid selga panemast, mis täna ära wiina pidi. Kui see juba häbemata ei ole, ei tea ma enam mis ütelda.“

Ja isa Kaasjal notutas tõsijelt. „See on juba enam kui häbemata. See on — see on —“ Ta püüdis õiget sõna leida, ilma et jeda leidnud oleks, ja lõpetas siis: „No jah, see on see kõige suurem häbematus, mis iganes weel olla wõib.“ Ja wiimats hakkas ta wäljuste naerma millele naine kaasa aitas.

Teel lahinguvälja poole.

Lätred ja poeg piisid pead kottu, jostistasid ja turtusid ja puhlesid viimats niisama ka waljuste naerma. See aratas täidide, onude ja teiste sugulaste uudishimu, kes niisama ka kõik käsitööliste liigist olid.

"Mis siis õige on?" pärisid nad läbisegamine. "Mete siis kõik korraga peast ogaraks läinud? Ütelge meiele ka, mis lahti on? Meie aitasime hea meelega kaasa naerda."

"Küllap juba saate omal ajal," trööstis peigmees uudishimulikk. "Oodate ainult, kui meie tagasi oleme — siis tuleb see päris wigur. Ja nüüd lähme," pööras ta Lulli wenna poole, "sina, käemees, wii mul nüüd pruut iluste, nagu korb ja kohus, trostasje. Ja sina, onu," seda ütles ta wanale pakule isandale, kes ämma wend ja kingsepmeister oli, "sina tuleb minu kõrwas."

Kaikutusi, suudlusi, õnnejoowa sadas kui rahel pruutpaari peale, siis astusid nad mõlemi käemehe saatel kotta ja uulitsale ritta seadnud naiste ja plikade eest mööda woorimehe peale, kes hobused ühe nõhuga lohe tubliste traawima pani.

Waewalt olid nad väljas, kui onudele ja teistele, kes tubagi rahu ei andnud, sabakuue saladus ära seletati. Ja nüüd wärisid toa seinad mitmehäälelise naerulagina all: kõigil oli meelt mööda, et peigmees niisugune nupukas poiss oli.

Rümme minutit hiljem oli terve seltskond üle uulitsa noore rätsepmeistri korteris, noorepaari tagasitulekut ootamas. Proua Kaasaf läks oma tiitarde ja täidide kaasabil kõõli kohwi keetma. Braed, heeringad, filmud, kurgid ja kompotid olid juba walmis, ainult kohwi ja kakaosid veel keetmata.

Ufinalt töötades ja elawalt wadistades talitati kõõgis, kuna toas walju jutukõmin seisis ja grammofon üürgas. Noored poisid ja plikad olid selle käima pannud ja waltfereile järgnes nüüd leinamarss, polkale kuplee, ifegi "Kilu-Mari" ei puudunud. Mehed pahandasid halbade aegade ja riigiwolikogu kojusaatmise üle ja lastid sealjuures ihaldawad pilgud otsides ringi käia. Kõrgitõmbaja ja klaasid olid

küll laua peal, aga õlle- ja wiinapudelid polnud kusil märke. Selle eest aga tegi õpipoiss Jusfa ämma käsul plii-tale niisuguse põrgutule alla, et see pealt üsna punane oli ja kangeid lehtet tuppa ajas.

Uga see pulmalist suurt ei tülitanud. Väts sees juba liiga lämmeks, tegid nad lihtsalt mõlemad aknad lahti ja lastid wärsket õhku sisse. Ja figarite ja paberosside suitsu jekka segas end elustawalt hea wärsket kohwi lõhn, üle laudseina sisse woolates.

"Tulewad juba! Tulewad!" hüüdis keegi noor neiu, kui läbi lahtise akna trosta pöörin kostis.

Minut hiljem astus noorpaar sisse: käsitöökäes, uhkus, õndsus ja rõõm näojoontel, ilus lootusrikas inimepaar, kellel õnnetawa wärawad nende oma meelest nüüd täielikult lahti olid.

Hüüti hurraa, kaisutati, musutati, soowiti õnne, ja hüüti jälle hurraa.

Noor proua kuulas hea meelega õnnejoowisi, noor abielumees aga awaldas kärtust. Tal oli nii kange rutt taga, otseku põleks tal pörand jalgade all. Oleks wiinapoe kaupmees samajugune sõbramees olnud, nagu lihunik, pagar, kaupmees, kes kõik wõlgu usaldasid, siis oleks ta ka nüüd mõnussalt, nagu teised, sinna oma noore naise juurde wõinud jääda, nüüd aga pidi ta tuhatnelja linna kihutama, et tellitud musta ülikonda ja talwepalikut ära wiia. Gest kus selle häbi ots, kui pulmad ilma wiina ja õlleta jääksid, seda ei tohtinud olla!

Nii siis kadus ta pulmaliste seltsist, kätatas Jusfa peale, et see presraua walmis seaks, lippas mõneks minutiks naabri tuppa ja tuli siis jälle, oma harilikud riietes, sabakuud westi ja pükstega käe peal. Bidulaua lükkas ta toidundud ühe nurga pealt eemale ja hakkas seal jahmatatud pulmaliste silma all musta ülikonda uueste presfima.

See oli see peawigur, millest ta enamalt jutustanud. Teine tagajärg oli see, et ta peale presfimiist, milleks waewalt weerandtund kulus, oma noore proua ja kõik pulmalised üksi jättis, et tööd ära wiia ja tööpalkta wastu wõtta.

"Arge häbenege ühti, olge nagu oma kodus," hüüdis ta neile lustakalt, kuna ta musta ülikonda ja talwepalikut musta rätiku sisse pakkis. "Ma sõidan ainult veel tööd ära wiima — see peab tingimata meel täna siindima — ja olen tunni aja pärast jälle tagasi, lõbustage endid nii kaua, sööge ja jooge, ja hoidke minu jaoks ainult mõni suutäis järele."

Naerulagin saatis teda uhkest välja ja tema sabakuue wiguriteid jatkus pulmalistele tükkis ajaks kõneainet.

"See mees jõuab veel elus edasi," oli üleilbilne õtjus. "Tema ostab ennast igas hädas aidata ja teeb sealjuures oma töö ausalt ära, tal on ettewõtmise waimu, ostab igal asjal õigesti kohast kinni wõtta, liihidalt: see mees jõuab warstigi haljale õksale. See on kindel."

"See on kindel!" ütles noorik särawail filmil ja jatkas edasi: "Kui ta oma armastust mulle awaldas, ütlesin tale ainult: sellise ma ei lähe, ja juba wiie päewa pärast oli tal meistritöö tehtud ja meistri paberid taskus. Katsjuga keegi teine ka seda teha? Ma küsin ainult: kes teine teeb seda veel nii ruttu?"

"Ei niisugust meest niipea enam leidu," olid teised nõus. "Sa oled üsna hea partii teinud, Lulli, et Georgile lätsid."

"Seda arwan ma ise ka," andis noorik uhke enesetundmusega wastuseks. "Ja kes teeb temale seda järele, et lohe esimehe ja ainulise tellitud töö pealt nii palju raha teenib, et lohe pulmad wõib ja julgeb teha."

"Kudas nii?" sõnwas ema, kes parajaste kohwikannuga tuli, imestades wabele. "Ehimehe ja ainulise tellimise pealt? See noor inshener tellinud ju lohe wiis ülikonda?"

"Kas tõeste?" nääris Lulli wallatult ja awaldas siis terve saladuse. "Midagi ei ole see inshener rohkem tellinud, kui seda, mis minu mees" — ta ütles seda sõna esimeest korda, aga kui palju õnne ja hõistamist oli tema häälekõlas — "nüüd ära wiima läks."

Ema ja isa olid üsna kohmetanud. See ootamata awaldus riisus neil filmapilguts kõnewõimu.

„Ja sellest tegite pulmad,“ suutis ema, kes isast mäledama teeleaga ol, viimaks pärida ja waatas ikka veel üsna jahmatanud näoga lütre otja.

„Aga millest muust siis? Muidugi ainult sellest!“ hüübis Lulli uue heleda naeruga.

„Ega meie ometi nii kaua ootama poleks pidanud, kuni meil tuhanded kastis lõlised?“

„Tule Jumal appi, kas niisuguseid kergemeelseid enne nähtud on!“ põlastas proua Raasak ja tema mees mürises ka midagi arusaamatat. „Esimene juhtuwa tööraha eest kobe pulmi teha! Ja pealegi niisuguseid pulmi, kus kõik teenitud raha korraga lendu lastakse!“

„Mispärast siis mitte? Ega me labajantüütute wiisi pidanud tegema? Selle eest täname. Raha teenida võib igapäew; aga igapäew ei ole pulmad. Ja siis võib juba natuke anda lasta. Selleks inimene elab. Pulmad olgu nagu lord ja kohus, ega neid kaks korda elus peeta!“

„Mõnda siis wedasite meid nina-pidi?“ hurjutas ema.

„Ja mis sellest siis nii on?“ küsis Lulli kõigesuurema ilmsüütusega. „Kellele oleme me sellega paha teinud? Teie ometi mitte? Ja teistele ammugi mitte. Ja meile enestele kõigewähematti. Endile oleme koguni kõigesuuremat rõõmu walmistanud.“

„Ihus rõõm!“ kädistas ema, mis teda siiski ei takistanud kohwi tassidesse walamaist. „Noh, sellest võib veel ilus lugu tulla! Ja millest tahate siis edaspidi elada, kui nii küsida tohib?“

„Sõõmisest ja joomisest, ema. Millest siis muust?“

„No küll on kergemeelsed!“ Proua Raasak lõi käsa kotsku. „On's niisugust asja maapeal enne nähtud? Kui teie aga paari päewa pärast juba hädas ei ole?“

„Dhoo, ema! meie oleme noored, terwed ja wirgad, ja oskame endid juba läbi lüüa. Seft meie armastame üksteist, tahame tööd teha, et käed rakkus, ja pealegi on meil diget kuraasti elamisets. See aga on —“

„U peaaft!“ kinnitas isa, kes wahpeal teisele arwamisele oli jõudnud ja nägi, et oma tütrele abiks peab tulema. „Teie olete küll kergemeelsed, sina ja sinu Georg, see on tõsi; aga teil on mõlemil selge mõistus ja hea süda, ja see on peaaft.“

Kõik kinnitasid isa otsust ja asusid suure, mitmeks wiilukaks lõigatud, kanditrii koogi kallale, nii et juba karta oli, et peigmehele enam raasugi ei jää. Selle hädaohu kõrwaldas noorik aga targalt selle läbi, et kolm wiilukat tema jaoks ära pani.

Ja siis — kolmweerand tundi peale peigmehe ärasõitu woorimehega — tuli ta tagasi. Rutust higitades, punaste põskede ja rõõmust hiilgawate silmadega, tasku raha täis — nii astus ta sisse. Tema järel tulid woorimees ja kojamees, õlle ja wiina korwidega. Kahel korral tuli neid tuppja tanda.

Ja need kõhutad ja pitakaelaga pudelid otsekui elektriserifid noori ja wanu, mehi ja naisi. Nad kargasid oma toolidelt ja terwitafid tagasi jõudnud piduperemest niisuguse hurraga, et seinad wärisesid.

Ja nüüd alles tõusis pulmapidu oma hiilgepunktile ja wältas hommiku loiduni. Ja kui pulmalised siis wiimaks raskete peadega ja tantjust wäsinud jalgadega lahtu läksid, noortpaari üksi jättes, olid kõik ühel meelel, et neil jeni kuskilgi aeg veel nii lõbusalt mööda polnud läinud kui Georgi ja Lulli pulmas.

Langenud kangelase matused Prantsuse wäerinnal.

Neli aastat on sellest jaadil ajamerde woolanud. Ja see aeg ei ole noorest rätspeimestriist ja tema ilusast prouast mitte jäljeta ja muutust toomata mööda läinud. Seda tunnistawad need kaks punasepõselist poisit, keda kurg neile toonud; tunnistawad need kolm selli ja kaks õpipoisit, sellele ta tööd annab. Nad ei ela ammugi enam taga kasifabas, waid üsna promenadi ääres, kuigi teise korra peal; aga nende forteril on juba wäike eestuba, köök, saal ja magamisetuba, peale selle veel töötuba.

Ja juba on neil nõu siit kewadel wälja kolida, keslinna, seft et kunnide hull ühtlugu suureneb. Ja veel lord nelja aasta pärast on neil oma maja, seda ufuwad nad mõlemad kindlaste.

Cesti sõjameeste kirjad.

Esimene öö koopas.

Kottpime sügisene öö kattis rahulist M. külla, mis umbes 25 wersta sõjaliinist eemal on ja D. linna läheduses asub, kui korraga signaalipasu hääldama hakkas, ja wäsinud soldatid magusast unest lehtõõ ajal üles äratas. Sgas wäikeses onnikeses ja küünis hakkas tuli wilksatama ja inimeste hääled kõlama. Anti käst pooleturni jooksul sõjawäljale minekuts walmis panna. Meid asus siin juba teist nädalat bataljon jalawäge, kraawi kaewamise töös, ja ei lootnud nii ruttu ärasaatmist. See äkiline käst pani mind esialgul kohmetusesse, kuid uudishimu waenlast ja sõjategewust näha saada, ajas kohmetuse mõtted peast ära. Palwet tehes ja ristit ette liües, hakkasime ilusat D. kallast mööda waenlase poole edasi minema. See peal ei rääkinud keegi üksteisega sõna, kõik olid mõtetes, ja mõnedki arwafid seda teed wita-mast korda käimat. Päikesetõusu ajal jõudime ühe paksu metja juurde, kus me peatama jäime. Mets oli wäikesi mullaonnikesi täis küllwatud. Meid saadeti kolmekesi sarnasesse koopasse. Önnist oli suuri olemas, kus 20 inimest ja rohkem wõis sisse minna, ja kõik olid kummitulust ehitatud, maaga ühetaja, nii et mingit kahlust ei äratats. Igaliühel olid ahjud, robuskist ja õlega kaetud nacid sees. Siin seifime kuni õhtuni, seft päewaajal ei wõinud waenlase nähes wahetuist teha. Umbes kell 5 ajal hakkasime edasi minema,

Meie maakuulajad waatepunktil.

Salwine härm.

(Kodaniku mõtlemend.)

Ju lumi risti-põigiti
 Lõõb keerutawat tantsu,
 Tuul puhub . . . Tuju koguni
 Läeb kodanikul untsu.
 Puukoorem on itka alles teel,
 Halb ilm ta pakku ajas . . .
 Kas mesimagusaks läeb meel,
 Kui pole suhkurt majas?!
 Poepidajal võib rafinaad
 Ju olla telbris kuhjas,
 Seal kõrwal tuleõli waat, —
 Kuid sul on majas tühjus.
 Taks tõuseb ihitelugu ka,
 Kõik asjad kalliks jääwad,
 Ja hõberublad rutuga,
 Tont teab, kuhu nad läewad.
 Seft elust ilmalõpmata
 Võiks westa pikka juttu . . .
 Ja rohwa päästja duuma ka
 Ei tule nõnda ruttu.

Me raske ajamõllu sees
 Kõik asjad läewad untsu,
 Ja ainult maru uffe ees
 Lõõb oma endist tantsu.

31. detf. 1915.

A. Raudpea.

6 wersta jäi weel minna meil. Siin andis sõja häwituse töö ennaft tunda. Ara purustatud külad, harimata wiljarikkad põllud, wankri risud, shrapnelli augud maantee ääres. Ühe sõnaga: kõik need sõja jäätised ajasid kanaanaha ihu peale. Baaritunnilise käimise järele jõudsiime haawafidumise punkti, kus meid maha maeti, üles loeti, adresfid ära kirjutati ja masked kihwtise gaasi kaitseks anti. Werst maad jäi meil koobasteni. Pütsfid kästi õlalt kätte wõtta ja kiitcus üle legendiku minna. Oli juba kuulda, kuidas piisfid pragisefid ja kuulid wilistades üle pea lendasid, mis iga sammuga tihedamaks läks. Jõudsiime wiimaks kraawi sisekäigu juurde. Tasa ja ettevaatlikult saadeti meid ükshawal koobastesse, nii et waenlane wahetufest aru ei saaks.

Siis tulid kõtsifed ja tahmased habemes joldatite näod nähtawale, kes juba kauemat aega ilma wahetufeta koopas olid olnud. Sõ oli selge ja kuurwalge, nii et selgeste 4—500 sammuga tagant waenlase kraawist tulekuma näha wõis. Tunnilise korraldamise järele oli kõik korda seatud, kes karauli, kes tunni peale, ja kes priid. Päewase käigu järele wõttis magus uni minust wõimust ja ma jäin tuksuma. Kell wõis umbes 2 olla õõsel, kui kõwa piisfipragin mind äratas, et tuul wastu oli, ei saanud aru, kas lastmine waenlase koopast wõi ligemalt kõlas. Kuid lähemal filmapilgul anti tasa suust-suhu käsku: „waenlane tungib peale, tasa olla, mitte ilma komandota lasta.“ Ma olin kõik selle aja kui naelutud, seifin ühe paiga peal, piisf käes ja ootfin, mis tulewik toob. Surmawaukus walitfes meie seas, peale tasase komando polnud midagi kuulda. Juba oli selgeste kuulda, kuidas waenlane traattõkkeid saeb, ja tiimneminutilise töö järele, tulid nad roomates meie poole. Anti käst lasta. Esmene kogupauk kõlas, millele teine ja kolmas järgnes, ja siis jooksiime hurra-hüüdega koobastest välja. Ma olin kohmetanud, ei saanud aru kuhu poole

jooksin, ainult torkifin tikuga ettepoole ja raiufin mõlemile poole, nii et pea higi tilkus. Kuid kas mul seal keegi ette juhtus, seda ma ei tea, kohutus — ja paks suits kattis maad. Ätiste tundfin, et kuhugile terawate orkide otsa olin sattunud. Hüüd: „waenlane on wõidetud,“ äratas mind sellest uimastawast olekust ülesse, siis märkasin, et ma traattõketesse olin jooksnud Teifel hommitul asufime waenlase kaewikutesse, kus meie neli päewa olime. Nii oli minu esimene sõ koopas, kus ma korraga lahingust ola wõtta sain. Ma usun et järgmised kergema südamega mööda lähewad, kui esimene, seft inimene harjub kõigea.

Robert Masing.

20. now. 1915 a.

II.

Uustatud kodumaalased!

Sahtfin teile ka paar sõna oma ja seltsimeeste elust pajatada: On meid ka kaunike hull eestlasi ühes batareis, kõik muidugi poisimehed ja kaunis lõbusad, selle peale waatamata, et elu praegusel korral teineford kaunis räbal on; aga mis teha — teifeks teda juba muuta ei saa ja siis peab sedagi püüdma lõbusamaks teha, mis käes on.

See on ilka nagu harjunud asi, et meie, fuguwennad, alati kokku kogume, kui selleks wähegi mahti on. Müüd talwe tulekuga on ka nagu suurem sõjakära wähenenud, siis on meil suurükimeestel ilka wahest aega. Ja mis siis muud, kui teeme nalja niipalju kui keegi mõistab: laulame, räägime möödalainud aegu, nagu tantfupidudest, „sehwti“ tegemifst jne. Wahest kujutame ka weel tulewikugi ette.

Lõpeb ühe jutt otsa, räägib jälle teine, ja niitiifil läheb aeg kaunis ladusalt mööda.

Ainult üks pois, meie wa' Jüri, on meist ifeäralikum. Kui midagi arutame ehk räägime, lähewad tema arwamifed ilka asjast lahtu; tema arwamise järel peaks ilka kõik teifte

Wendade haul *

Seal Austria-Saksa piiril
Du werega wäetatud maapind;
Kui jõuad ju wõitluseliinil,
Tõest, waluga ehtab siis rind.

Sealt leida on wendade hauda
Kel' surma toond waenlase kuu',
Nad puhkawad rahus, ja kaua
Nende hauast weel üle käib tuul.

Nad lätsiwad wõitluse rinda
Kui pidule röömul ja aul,
Nad täitsiwad kohust ja wande,
Mis isamaa nõudnud on neilt

Nad puhkawad rahus — sest randa
Du jõudnud neil wõiduga laew,
Neil wiletsust pole enam tanda,
Neil otjas kõik walu ja waew.

Peeter Wunn.

Eimene Isamaa sõda. Wene talupojad wiivad wangi wõetud prantslasi.

*) Edj-rätkatt meie awaldamisteks
saadetud. E. t.

olema, kui ta just on. Siis on tal weel üks teine omadus: nimelt, ta on lange iga asja kiruma ja wanduma. Sellest on juba paar kuud tagasi, kui meie D. all igapäew kõwaste Saksa poistega lahinguid löime. Suurtükid mütsid päewad otša, ka õffel ei jätnud meie teinekord lastmiski wähemaks. Ühel õffel küsin ma Jüri: „Noh, wa' wennas, kuda siis niüid ka meeleolu on?“ Jüri aga kirub: „Mis nad neist kuulidest niüid pimedal õöl peaksid raistama! Ega nad niüid juba ühtki sakslast maha ei saa; ise weel kurdawad, et lastemoona wähe.“ Üks Saksa summadan tuli wiuu — prauh, ja lõhkes üsna meie ligidal. „Soia alt, Jüri! See wiib sul pool pead ära!“ Jüri aga ei kõsanudki, ütles ainult: „Tühja kah, mis ta mehele ilka teeb.“ —

Nii oli alati. Kord saanud ta kodunt kirja. Seal oli öeldud, et isa noore hobuse ära müünud ja selle eest 200 rbl. saanud. „Nüül on see wanamees kodu ihuus,“ kirus Jüri jällegi. „Oleks wõinud ka mulle üks 50 rbl. saata, ka mina aitašin heina teha, kui weel kodu olin.“ Teinekord, kui meie jutt jälle armastusajade peale juhtus minema, löi Jüri käega: „Tühja kah! mina nendega ilmaski tegemist ei teinud, ega teegi ka.“

Kord juhtunud aga üks Jüri wana pruut kogemata tale kirjutama. Jüri kirub jälle: „Siin ta on! Terwe kiri otšast otšani täis, aga mitte sõna armastusest sees!“ Wuidu on aga Jüri alati wana mõnus pois, ja meil on nagu kohe puudus, kui Jürit meie seltsis ei juhtu olema. On wahest kellegil tubakas otšas, siis on Jüri teida ilka alati käepärast. Ja peaksite teie teadma, kui suur puudus on, kui tubakat ei ole. Enne wanast sai ilka paberossi suitsetatud: wahest juhtus ka seda, et mahorkast junni ette keerasin. Siis sain aga pruudi käest selle üle alati riielda, kui tema juure lätsin ja tubaka hais juures oli. Jäin mitu kord ka sellepärast ilma mufutagi. — Nüüd tõmbame aga mahorkat nii et pigi sul pealaelt wälja käib. Kas neiu meid ka niüid armastaksid? On meil teadmata, aga mis hoolime meie sellest. —

Baar nädalat on sellest juba mööda, kui meie siia uude kohta tulime. Praegu ei ole meie liini peal, waid taga reserveis, puhkufel. Meid jaotati mööda Läti talusi wjwodude wiisi ära. Hobuste jaoks saime rehealused ja küünid. Omal on aga palju räbalam. Nimelt on siin kõik kohad sõjapõgenejaid täis, siis pole soldatil paremat kohta kui põrand, ja sedagi nii wähe, et kui õffel ühe külje pealt teise tahad pöörata, ka seltsimehe ülles pead ajama.

Meie wjwod juhtus siiski weel õnnega kokku, saime elumajasse korteri. Jüri, waene, on aga rehetõas. „Üks

atnaid pole ees, wundamendist käiafs sees.“ Urwake ise! Suur rehetuba, tee tuli ahju, on suitsu tuba täis. Pead ufse lahti tegema; teed ufse lahti, tuleb jälle külma sisse.

Lähem kord wana sõpra Jürit ka waatama, kuda tema oma reheapapi elu elab. Lähem sisse. Tuba pime, suitsu täis. Wenelased mängiwad ahju suus tulepaistel 21. Otšin Jürit, hüüan: „Jüri! Jüri! Kus sa oled?“ Ühtselt hakkab Jüri kufagist kõrgusest ingli häälega laulma:

„Ma tulen parfist palawalt,
Häid sõnumid toon teile sealt.“

Pärast ronib Jüri parfist alla, nõgine kui elajas. Jse kirub: „Ma on see elu, mis inimene siin kõik läbi peab elama!“ „Pole wiga,“ rahustasin ma sõpra. „Warsti tulewad jõulud, peame nad siin parfil palawal ära.“

Nii on siis sel korral see elu. Saab näha, mis tulewik toob? Siiski loodame kord ilka jälle kodumaale õnnelikult tagasi jõudma. Tänan kõiki kirjade, ajalehede ja Matside saatmise eest! Jseärans wiimane toob nagu hea kõbuja tuju kodumaalt enesega kaasa, ja loeme ta alati huwitu-sega läbi.

Lõpetan seekord oma kirja. Ehk juhtub edaspidi midagi uuemat, kui jälle lähme Saksa poistega rammu katsuma. Kõigi meie seltsimeeste poolt kodumaalastele ja neiu dele palju terwitusi, röömsat ja head uut aastat. Küünal saab otša. Tarwis weel ihukaitsewäeliste kodust saadetud „lämmastawat gaasi“ lasta, enne kui magama lähem. Aga ei tea, mis aji see on? Kas on gaasi mõju wähenenud, wõi on nad juba selle wastu kaitseabinõud tarwitusele mõtnud? Aga nad ei tärda. Minult hakkawad rohkem kihama ja elama! —

Wüüna taldal, 18.XIII5.

A. Timm.

Дѣйств. армія. 110 Артиллерійск. дивизіонъ, 2 батарея.

Meie Matsi tähtraamat

on ilmunud. Hind 25 kop. Suwitama ajakohase lugemise ja piltidega kaunistatud pakub Meie Matsi tähtraamat juba 9 aastat oma laialisele lugejate ringkonnale lõbusat ajawiidet. Tähtraamatus leiab lugeja kõiksugused igapäewases elus tarwis minewad teated, kodumaa kihelkondade adresfid, linnade juhid ja Eesti asunduste adresfid kaugel Wene riigis.

Õstmisega rutake, lõpeb pea.

„Teaduse“ kirjastus, Tallinnas.

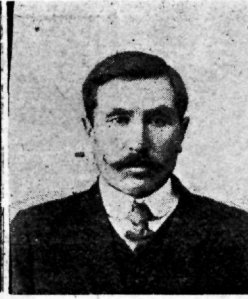
Robert Masing,
Tallinnast.
Sõjaväljal.

Peter Loos,
Raagjärve st.
Tegewas sõjaväes.

Karl Törn,
Vaane. neta w.
Teadm ta kadunud.

Martin Dtsmann,
Saapsalu st.
Neljandat korda sõjaväljal.

Julius Paap.
Tegewas sõjaväes.

Aleksander Kort,
Saapsalu tr.
Sõjaväljal.

Jaan Kort,
Saapsalu tr.
Tegewas sõjaväes.

Jüri Kort,
Saapsalu tr.
Tegewas sõjaväes.

Toomas Kainel,
Saaremaalt.
31. detj. 1914 langenud.

Joh. Pandalon,
W. Antslast.
Tegewas sõjaväes.

Martin Kiisa,
alamoh. Malla w.
Tegewas sõjaväes.

August Kiisa,
Malla w.
Tegewas sõjaväes.

Hans Laurik,
Märjamaalt.
Tegewas sõjaväes.

Karl Niesenkampf,
Kõie tlb. 29. märtsil 1915
lahingus teadmata kadunud.

August Jõgi,
Wõru tr.
Tegewas sõjaväes.

Adu Kustavus,
Tallinnast.
Tegewas sõjaväes.

Eduard Kadakas,
Perila w. 2. mail
Austria wangi langenud.

Paul Jõgi,
Wõru tr. Saawatud.
Austria tuleliinil.

Heinrich Järslak,
Ratwrest.
Tegewas sõjaväes.

Johannes Krobot,
Tallinnast D. all saawatud.
Kodus parandusel.

Esimene Isamaa sõda. Napoleon Borodino lahinguväljal.

Seal, kus ainult sõjariistadel hääleõigus on.

Bootele Meeskäpp.

XIV.

Imestama pani mind see ilmamuutus, mis võitluse ajal awalikuks tuli. Hommikul oli selge, päikesepaisteline ilm. Hakkasid aga suurtilgid tööle ja panid õhu lainetama, ilmuisid pilved, pisse pilweriinkad, wält, müristamine ja wihmawalingud. Wahete-wahel paistab päike. Ohulainetus lahutab ja toondab pilwi. Õhtul, eelmisel õhtul läks päike selgelt looja ja sõjariistade paugud kajasid metsas mitmekordselt, kuna nad kaugemal hõõbudes nagu hiiglatose kohin mihawad. Kõige selle järele otsustades wõiks selget ja ilusat ilma ette kuulutada, kuid õffine paugutamine pani õhu lainetama ja ilm muutus. See tõmbas minu ilma ettekuulutamisest kriipsu läbi — hommikul oli taewas pilwis ja tibutas wihma sadada, peenikest wihma.

Päewa jooksul wõis nende mitmesuguste suurtilkide saadetuste lõhtemist ja maapinna kändmist dige lähidalt näha. — Õffel, kui meie satslasi wälja ajama hakkasime, algas wõitlus endise ägedusega. Et wälja-kõnetraadid ritutud olid, siis saadeti meie, luurajatekomando, seast mehi sidemehoidmisets wäe vähemate osade wahel. Esimese järjena läksid nooremad mehed, ajateenijad ja wabatahtlikud. Üks wenelane, noor ajateenija R. tubermangust, tegi omale rüstitähe minnes ette ja hakkas nutma.

„Kas nüüfugune on wäärt olena komando liige, kellel rohkem kui ühelgi teisel waenlasega kokku tuleb puutuda, jagebamine surmale silma waadata!?” tähendas keegi dig-lase pahameelega.

Weel kunagi ei o'nud meie sarnast argtust näinud. Kord luuramise ajal segaduses jättis ta oma püssi ja pidi taristuse osalisets saama, kuid hea ülemus andis temale andeks. Teadsime seda ja weel kahte — ühte maataitse-wäelast ja ajateenijat poolakat, kes iseäranis wiimasel ajal meie seas argpütina tuttawaks jaiwad. Nagu kuulda, heidetatse nad pea, kui kõlsmatad, komando seast wälja.

Wiimati tuli ka järg minu kätte. Mind määrati teise bataljoni juurde. Lähinesin. Siin ja seal lõhlesid sõrapnellid, kuulid lendasid wingudes kõrwa äärest mööda wõi plaksusid puutesse puurides. Sinna jõudes leidisin meie omad alles teise liini kaewitutes olewat ja walmistafid endid tikuwõitlusele, et waenlast tema päewa jooksul wõetud kaewituteest wälja süüa. Astusin kui kord ja kohus wõitluserinda, kuna mulle käst anti bataljoni komandõri lähedale hoida.

Meile saadeti sõna tõffises mõttes kui tinarahet wastu. Minu ees, taga ja kõrwal langesid mehed, kui maruhoost puhutud, kas õigades, Jumalat paludes, wandudes wõi häälitsemata. Seda — neid purustatuid liikmeid ja werd nähes, ei tööta enam aju, ei mõttelend. Singe ajub loomalik, instinktilik murdja, metsloomale omane werejannu. Näha weel rohkem werd, weel rohkem purustatud päid, nägusid, arakistud käsa ja jalgu, wäljapuistatud sifilondi, on uimastaw magus... Instinkt purustada, raiuda... Nagu ifeenesest kjuwad käed krampplikult rusikasje, haarawad tugewamine püssi ümbert kinni, mida ma walmilt tikuwõitlusesse minema käes hoian. Nii liigun ma mõtteta, masnikult edasi.

Ei paugu enam püssid, ei tiksu kuulipildujad. Kuulduwad ainult käsigranatide siffimised ja rõhkiwad lõhtemised. Neid loodiwad nemad meie pihta, neile wastame meie sellesamaga... Ra sellel on lõpp. — Oleme sellets juba üksteifele liig lähidal. Korraga kostab Saksa ohwitseri kohutaw hüüd minu kõrwu:

„Nicht Gefangene nehmen! Alle durchspiesen!“ (Mitte wangiif wõtta, kõik läbi pista.)

Minates, et ma siin ainukene olen, kes selle lause tähendusest aru saab, andsin ma Saksa ohwitseri käsu omadele edasi. Nagu kulutuli lagunes see teade kogu liinil laiati ja meie otsustasime waenlasele sellesamaga wastata. Mõned jäeldasid, et sakslased sellespärast wangiif ei wõta, et neil omalgi midagi süüa ei ole.

Mis nüüd järgnes, see oli enam kui kohutaw. Masinlikult raiuti siin wastamisi. Wihaselt elu ja surma peale. Arwan, et igalüks selles raiumises löbu tundis ja rahuldust oma ärewale hingele. Minul vähemalt oli sarnane üleelamine. Ja ma nägin nii mõnelgi naeruwinet suunurkades wirwendawat, kuigi see nagu ebaloomulik ja weider oli. Meie pikemad tükid tegid fakslaste ribadest hirmust tööd. Kohati olid meie sügawad kaewikud nende surnukehadega täidetud.

Üks jalust, teine peast kinni haarates, loopisime meie selle sõna tõsisel mõttes surnukehast enestele kaitseks kaewiku kallastele ja ette, kui kaewikute ees wõitlemise. Peagi olid surnukehade abil kaewikud kohendatud. Ususime temasse wahilorda, uut waenlase pealetungimist ootama. Leidisime oma kaewikus olewa kaewu rikkumata olevat, wõtsime siit wett ja pesime käed, näo ja riided werest puhtaks.

Langenute kimpudest leidsin paar paari puhas pesu. Et minu omal, millel korstnapühkija ülitonnaga lähem sugulus ei puudunud, juba ammu aeg oli pesuse minna, olin ma oma leiduse üle väga õnnelik. — Minu wahetus tuli kohale, ma olin waba ja wõisin omade juurde tagasi puhkama minna. Bataljoniuülem käskis mind aga ennem haanatuks kaabi juurde sidumispunkti lenda aidata.

Nüüd üksi läbi hommikuamarruses puhkama metsa omade poole sammudes tundsin ma enda liikmetes halwanat rammestust. Itka müriješid sõjariistad ja imestunult, et ma weel elus olen ning und ei näe, hakkasid mõtled töötama. — Minu ise ajus korraga arusaamata hirm. Ma hakkasin jooksuma, kullusin maha, tõusin üles ja jooksin kuni jaksasin. . . Higin ja märg ning surmani wäsinud jõudsin ma omade juurde. Wahetasin peju ja jäin, ilma et ma seltsimehe Teder-Birkhahni poolt pakutud teed ja wõileiba — tema oli weidi enne wabats saanud — wastu võtks wõtnud, kui surru magama. See oli wast magamine. Ei kuulnud ma suurtüki paukust, ei lahingu kisa, ei näinud ka midagi unes. Kehalitselt wäsinud ja hingelitselt voidunud puhkasiid teha ja aju ühilt harmoniseerivat rahulist und.

(Järgneb.)

Truuduse proov.

Rootslastega sõda pidades, kahtles Peeter Suur kauuste, kas tema wana sekretär ja niisama ka alles hiljuti ametisse nimetatud ihuarst truu ja tema poolehoidjad on. Selteparast tegi ta otsuseks nende mõlemi truudust esimesel parajal juhtumisel läbi proovida.

Ühel päewal oli tsaar sunnitud, et Poola kuningaga läbirääkimisele sõita, mõneks päewaks laagrisse lahkuma. Ihuarst kui ka sekretär said käsu ühes mõne tsaari teenriga kaasa tulla. Teel tuli neil ühte külasse ülesööd jääda, kus tsaar ka omale teenri riided selga pani ja oma meestele walju käsu andis, hästi walwjad olla, sest et siin ümbruskonnas palju waenlaseid fakslaste liikumas olewat. Tsaar ja tema saatkond sõid parajaste talumajas õhtust, kui äkki küla wahelt püssipaugud kosisid, ja järgmisel silmapilgul ka juba Rootsi dragunid, ohwitseriga eesotsias, tuppä tormasid. Nad kargasid sekretäri juurde, wõtsid tal kraest kinni ja wiisid oma ülema ette.

„Kus on tsaar?“ kätatas see wanamehe peale. Rahulikult wastas see, et tsaar nende seas ei olewat.

Ohwitser seadis temale rewolwri rinna peale. „Tunnista“ tarjus ta, „wõi ma laien.“

Wanamees jäi oma kinnituse juurde, et tsaari siin ei olewat.

„Siduge ta kinni,“ käskis ohwitser oma meestele, „meie saame ka ilma temata teada, kus tsaar on. — Dooge mulle see sealt,“ jattas ta edasi, ihuarsti peale näidates.

See langes kohe põlvile, näitas hirmust wiltu kistud näoga tsaari peale ja ütendas: „See ta on, see mees seal piklade wurrudega!“

Nende sõnade juures tõusis Peeter Suur, kes selle etenduse juures seni rahulikult pealtwaataja osa mänginud, ja andis ohwitserile käega märki, kes selle peale kohe oma

meestega ilma pikema jututa minekut tegi. Terwe see kallaletungimine oli lihtsalt tsaari oma poolt toime pandud wigur, sest Rootsi draguniteks põlnud teegi muu, kui wõd-rastes riietes Wene soldatid.

Arsti koshkimine, kui ta tõde aimama hakkas, oli kirjeldamata. Ta ei teinud ka kõigewähemakti katset oma argtust wabandada, waid taganes häbiga, ja ilmasi ei julgenud ta enam oma nägu õueringfondades näidata.

Austria polgulipp.

Edithi jutustus. Italia keelest.

... Sumpas ilma hommikul märkasid Serbia tunnimehed üht naisterahvast austerlaste seisukohtade poolt tulewat. Teed ta nähtawaste ei tundnud. Ekis pödsaste wahel. Jõudis jõekeste äärde, otsis kaua ülekäigu kohta. Ei leidnud. Astus siis otse wette ja sammus läbi jõe. Wesi ulatas paiguti kõhuni. Teda nähti kaua enne seda, kui ta ise arusaamisele jõudis, et serblaste seisukohtade lähedusesse on jõudnud. Teda peeti teraselt filmas, sest weel ei teatud, kuidas tema wastu olla: wõib olla — on sõjapõgeneja, — wõib olla — salakuulaja.

Jõekestest läbi saades ronis ta suure waewaga äkilist kallast mööda ülesse. Jäi sinna seisatama. Waatas tulnud tee peale tagasi. Ihwardas rusikaga sinnapoolle, kust tulnud oli. Otsikui naeris. Wõib olla nuttis. Serbia wahisoldatid, kes teda filmas pidasid, ei saanud hästi aru.

Nüüd oli ta juba Serbia wäesjalga piirkonnas. Teda nüüd weel lahtiselt hulluma jätta oli wõimata, on ta sõjapõgeneja, tuleb ta wäerinna seljataha saata, kuhu juba kõik selle maakonna elanikud eel läinud, enne kurja waenlase fissetungimist. Tuli ta siia teateid koguma, mis austerlastele kasulikud wõiksid olla, — tuleb ta kahjutaks teha.

Ja waewalt oli see naisterahwas metzarada mööda mõne sammuni teinud, kui ta kaanatu peal kolme Serbia soldatiga film-filma wastu juhtus, kes tal tee igalt poolt kinni panid.

„Igedalt läi ta noor nägu punetama.“

„Kuhu . . .?“ küsis üks soldat.

„Kust tuled?“ küsis ta käest teine.

„Mis sa siin hulgid?“ päris kolmas.

Ja wastuse asemel nende kolme küsimuse peale ütles ta walju häälega:

„Wiige mind oma komanderi juurde!“

Wiidi. Teel päriti ta käest üht ja teist. Ta kas waitis wõi tõrdas üht ja sedasama:

„Wiige mind komanderi juurde!“

Ja ta toodi wahi all laagrisse, talumaja ette, kus paks hall polkownik elufes.

Ja see pani temale needjamad küsimused ette. Noor polgu adjutant istus laua äärde, et kinniwõetud naisterahwa tunnustusi üles kirjutada. Puna ja kahwatus wahelbussid selle noorel, jumekal näol. Siis ütles ta, ennast kogudes:

„Üht asja palun, ärge rutake üles kirjutamisega! Lubage esmalt kõik jutustada, siis . . .“

Polkownik näris huuli, kortsutas kulmi. Lõi käega adjutandi poole, lihtidalt belbes:

„Dotame!“

Naisterahwas tõmbas õladelte kulunud kodukoetud rätiku, mille oma salelda keha ümber oli mähkinud. Wärisewate kätega hakkas ta bluuse nõõpa lahti tegema, kleidi haakist wallali päästma.

Noorel ohwitseril kerkisid kulmud imestuse pärast ülesse, polkownik kõhatas kohmetult ja ümises:

„Tuile! Ega sa meie ees ometi riidest lahti wõtma hakka?“

Noore neiu nägu tõmbas tõsiselt. Riibe naeratus hõljus kahwatanud huultel.

„Ei!“ wastas ta sõinal. „Kuid ma peitsin ta ihu peale, ja et kätte saada . . .“

Arusaamatalt wahetasid ohwitserid pil-
kust. Polkownik kõhatas kõhmetult ja lau-
sus jälle:

"Dotame!"

Bluufet ja kleiti lohendades tõmbas
neiu nende alt kirju riide wälja ja lõi leh-
witades lahti.

"Sumal appi!" tuli polkowniku huul-
tekt. "See on ju — see on — Austria
polgulipp!"

"Polgulipp," wastas naisterahwas
wärisewail huultel, ühe käega tahtmatalt
kullaga tititud rasket siidiriidet hoides, teisega
bluuse kraet kinni haakides.

"Kust . . . kust ja selle üles korjasid,
tuife? Leidfid kellegi tapetu mundri wa-
helt wõi?"

"Wõtke see!" wastas naisterahwas.
"Ma ei leidnud teda, ega korjanud ka kus-
kilt üles! Kuid ma olen nii wäsinud, nii
hirmus wäsinud! Kõhsem kui õöpäew ei
ole ma lewaiwa suhu saanud. Ma tahaks
kangeste juua! Kui leiduks natukenegi
marjawiina . . ."

Polkownik kõhatas. Kutsu peale sisse
karanud dentsihit lõi tooli ja wälkse laua.
Minut hiljem seisis selle laua ääres istuwa
naisterahwa ees seda ja teisi sõdgiPOOLIST,
mis lahinguwälja läheduses wähegi tütte-
saadawal, ja klaas punase marjawiinaga.
Mõnda suutäit soolaliha wõttes, ümises
neiu nagu endamisi:

"Mul on külm! Külma wärinad käiwad!"

"Joo, tütreke, marjawiina!" wastas
polkownik. "See soendab sind!"

"Ei, wiin üfti ei joenda!" wastas neiu, kurbalt naera-
tades. "Mul on palawik. Ma lisaksin wiinale rohutu
hulka!"

"Siniini wõi?" päris adjutant.

"Ei tea," wastas neiu lihtsalt. "Meie kihelkonna arst
kirjutas mulle wälja. Nii kannangi alati ühes!"

Ja näitas wäljelt pruuni rohuklaasi.

"Siis wala wiina sisse, joo!" andis polkownik nõu.

Ja walas kõik rohu pudelikeseft wiinaklaasi ja waatas
wastu walget. Muigas ise taja. Tõstis klaasi huultele,
pani ära. Lõi risti ette, sõistades:

"Kõigewägewam Sumal! Meie taewane isa! Anna
mulle andeks mu patud!"

Ja jõi siis tilgani tühjaks, ilma et klaasi ennemalt huul-
tekt oleks wõtnud.

"Noh, kuulge siis!" ütles ta märkja kindlama häälega.
"Aga on mul wähe. Kawa rääkida ei saa. Wäsinud olen
ma, oh, kui wäsinud!"

Kas kirjutate üles? Kas on waja? Minu nime tahate
teada? Oh, kas on waja? Noh, kirjutage peale.

Minu nimi on Marie. Enne sõda olin ma külas õmb-
lejaks. Elasin wana isaga kaheleli. Oli meil oma maja,
teeduwilja aed, kanad, lambad. Ei olnud wiga, elada wõis,
nälg ei olnud ialgi karta. Mitasime weel teisi kui juhtus...
Uga siis . . .

Kolme aasta eest ilmus te ma meie alewikku. . . Ku-
das nimi oli? Ta nimetas ennast Milosh Ljuboshitshiks.
Ütles ennaft dalmatlaste olewat, sündimise poolest serblase,
ainult ema olla sakslane Wienist. Kuid Serbia keelt rääkis
wilefaste. Wabandas: olla Wienis üles kaswanud, ema
sugulaste, sakslaste, juures. Mispärast sija sõitnud? Olla
Wieni suure moodikaupluse proowireisija. Kaasas olid kõik-
sugu siidiriiete, tihanduste, pitside proowid. Omblusmafi-
noid müüdas, moodilehtesi . . .

Nii saingi temaga tuttawaks. Meeldisn temale. Sak-
las sagedaste meil käima. Saklas mind meelitama — te-
maga Wieni sõita. Meelitas sellega, et seal, Wienis, olla
lõbus elada ja kerge raha teenida. Rääkis, et mind
armastab.

Esimene isamaa sõda. Napoleon peale Borodino lahingut.

Noh, mis seal nii palju jutustada: ei meeldinud ta
mulle! Armsa mehega pole ka maailma otta hirm minna,
aga, kui ei ole armas — ei, taha teisega uulitsalegi astuda!
Ka isa waatas tema peale wiiltu. Ühe sõnaga — kihutasin
ta minema. Vätski. Ja ei mõelnudki tema peale enam.
Kadus hoopis meeleft. . .

Enne sõda tuli ta jälle. Kawal niisugune . . . ja mee-
litas. Kord oli isa kodunt ära — sai häbemataks. Tuli
mul tale wastu nägu anda. — Hoidis põske kinni, — jooksis
wälja. Ahwardas:

"Küll ja mind meeles pead!"

Ja sõitis ära.

Kui austerlased lähemale tungisid, sõitid peaaegu kõik
meie alewikust ära. Wõtlesime ka meie isaga pögeneda. Aga
õnnetuselt jäi isa haigeks, päris woodise. Ja jäimegi pai-
gale. Kui aga austerlased tulid, meie külasse asusid, —
waan — tema, Milosh Ljuboshitsh. Minult Austria mund-
ris, ja soldatid nimetawad teda "herra rittmeister", ja nimi
ei ole tal ka enam Milosh Ljuboshitsh, waid Kfaweri von
Grewenitz.

Terwe salga jooanud ohwitseritega tormas meie
majasse.

"Uga see," ütles, "jääb minu korteriks! Maja soe, pere-
naine hea, aje pehme!"

Sirwitab . . .

Minule aga kallutab.:

"Noh, kallim? Kudas elad? Oled nagu lõhnemats
jäänud sellest saadil, kui sind wiimati nägin? Näha on, et
minu järele kurtisid, nutisid? Noh, pole wiga, küll ma sind
niiüd trööstin!"

Ma kõhkusin. Ei saanud sõna juust wälja. Pögeneda?
Uga kuhu? Isa oigab, wäherdab, soldatid ümberringi. . .
Wõeti meil kõigeparem tuba ära. Toodi polgulipp, pandi
sinna. Seesama. Meie isaga pugeseime sakswisje warju. Kuid
wastu õhtut tuli von Grewenitz tagasi. Kutsus soldatid.
Rebifid mu waele isa uulitsale ja hakkasid sealfamas, atende
all — teda peksma.

Minu nõudsin:

"Mispärast, oh Sumal?! Mis on see wana inimene
teile teinud?"

von Grenewitz aga wastab muigades:
„Majesteedi haawamise, meie jumalbatud ja kõigearmu-
likuma Franz Josefi teotamise pärast!“

„Halastage! Teie ju tapate ta ära!“

„Tapame! Kui fina . . . kui fina, nägus reiu, teda
välja ei lunasta!“

„Isjand Jumal! Aga meie oleme ju waeised!“

„Kollus! Noor ilus neiu on alati rikas!“

Neiu lõi filmad maha. Siis jatkas waewalt kuulda-
walt fofistades:

„Ja ägas nii kangeste timukate hoopide all. . . Ägas
nii hirmsaste! Ja ma armastasin teda . . . nii wäga!
Mõtlesin . . .“

Waihis. Istus, segase pilguga niirilt põrandale wah-
tides. Bangutas pead.

Hakkas siis, julgult kogudes, uueste rääkima.

„Kirjutate üles? Noh, kirjutage! Andsin ma oma neit-
silitu ihu sellele — kirjale waenlasele. Et isa piinamisest
päästa. Hommikul palun:

„Noh, ja oled kätte saanud, mis püüdsid, wale-Milofh!
Lase meid ometi nüüdki isaga minema! Ma wiin ta
kuskile!“

Aga tema, von Grenewitz, naerab:

„On sul siis igaw minuga, mu ilus neiu? On minu
meelitusjed sind ära tüütanud? Mis aga sinu isase puutub,
siis, näed sa, milles asi seisab. . . Ei wõi sinu isa peale armu
heita! Ma juba teatasin ülemusele, et ta äge tihutaja Aust-
ria wastu oli. Peame ta üles pooma. . .“

Noh, ja poosidki nad, soldatid, poolsurnud wana ini-
mese üles. Mina aga jäin mõrtsukaga. Tema wõimu alla.
Kolm päewa, kolm ööd wältas see piin. Ei leidnud hinge-
rahu filmapilgustki! Mõtlesin, mis teha? Noh, ja leidisingi!

Wastu neljandat ööd jootsin tunnimehed wiinaga täis.
Ornuste ja kallistustega ajasin oma timuka pea uimaseks.
Puss oli mul juba waremalt ära peidetud. . .“

Mõnda filmapilku waitides, kirjatas ta äkki:

„Ara tapfin! Kõik tapfin ära! Unised olid . . . Neli
oli neid!“

Polkownik kirjutas ärewuses üles.

„Neli austerlast tapfid ära? Kurat!“

„Ulfekui ei oleski küsimust kuulnud, jatkas neiu edasi:

„Kui meelde: polgulipp seisab siin. Lõikasin lipu warda
küljest maha. Peitsin riiete alla. Lätfin enne koitu minema.
Tunnimehed lastfid mind läbi: teadsid, et ma nende koman-
deri — armuke olin. Rajatades nooksid . . .“

Tulin. Otsisin teed. Etsisin ringi. Jõudsin wiimaks. . .“

Sedamööda mis ta kõneles, nõrgenes ja nõrgenes ta
hää. Noor ilus nägu kahwatas ifka rohkem. Suuled
tõmbasid mustaks.

Tõusis tooli pealt wankudes. Seisis. Wärises kõigest
kehast.

„Tõin . . . polgulipu!“ fofistas ta kogeledes. „Andsin
teile ära!“

„Mis sul on?“ ehmatas polkownik nähes, kuidas neiu
ühe külje pealt teise kõigub ja näojooned weidraaks muu-
tuwad.

„Ei midagi! Panite kirja? Noh, kirjage weel kats sõna
juurde, ainult kats sõna. . . Oh! Põletab, kui tuli. . .“

„Eht soowite wett? Wiina?“

„Ei . . . ei . . . ole . . . waja! Kuulge: need auster-
lased tapfin mina ära! Püha Jumalaema, kui hirmus
fiisk, kui hirmus?! Kui palju oli werd. . . Ja siis,
siis. . . Mitte rohi ei olnud mul kaasas: kihwt. Wana
isa nurus mul. ammu arsti käest wälja: selleks juhtumiseks,
kui austerlased piinama hakkawad. Wõtsin teele kaasa.
Mõtlesin: kui tagaajajate käest enam ei pääse — joon wälja.
Kuid tagaajajad ei jõudnud. Gain õnnelikult siia. Aga
ainult elada ei wõi. Wõtsin kihwti. Teie juuresolekul
wiinaga. . . Nüüd aga. . .“

Ta kirjatas, langes põrandale. Tufatused joosfid üle
keha.

Polkownik tõmbas laua pealt Austria polgulipu ja kat-
tis ägeda liigutusega sellega surija neiu keha. Seisis,
filmad pjaraid täis, waatas tema kahwatu näo peale. . .

— or.

Inimene teisest ilmast.

Tufaselt uitas Wäheküla Tõnu mööda taewast ringi —
ta süda oli täis, et wanaisa teba kauaagele taewas oleni-
järele oma peale ei lubanud minna. Ta oleski nii hea
meelega oma wana elukohta — Tallinna — mitmekümne
aasta järele jälle korra näha tahtnud, aga teba ei lastud.
Nu-jah, selle pärast oligi ta süda täis!

Ta astus taewasewale ja waatas üle ääre alla, maa
peale. Aga suuremat ta siit ei näinud, sest maa oli hir-
mus kangel; ainult teba nägi ta nagu läbi ubu, et palju
kiirwitega mehi pörgu poole rändas.

„Nende siindrete arw ei saa ka wahest täis, eht küll
juba uus aasta läes on,“ sõnas ta ja waatas hoolsamine
alla.

„Ara roni nii ääre peale,“ kuulis Tõnu korraga ühe
ingli hoiatawat häält oma seljataga. „Mis ja wahid sealt,
kukub üle ääre wiimaks alla!“

Tõnu koputas piibu tuhast puhtaks ja astus ääre
juurest laugemale.

Natukeste aja mõtlemise järele sammus ta uueste wana-
isa tubade poole, et weel kord luba maa peale minemiseks
küsida.

„Ei tea, kas peremees on heas tujus?“ küsis ta ufje-
wahilt.

„Ja! Ta sai praegu maa pealt häid sõnumeid ja
palju uueaasta terwitusi, sellepärast on ta meeleolu kõige
parem!“

Tõnu lasi ennast teatada ja luba saada, astus wana-
isa kabinetti.

Mõne minuti pärast tuli ta juba kõige rõõmsama näoga
sealt wälja. Luba oli käes! Nüüd polnud muud, kui Tõnu
hakkas ennast kiireste reisuwalmis seadma. Ta tõmbas
uued riided selga (maaapealseid külmasi meeles pidades,
wõttis ta kasuka kaasa), pistis tubatapaki ja mõned raha-
kopitad tasku, et maa peal neist puubus ei tuleks ja seadis
sammud Tallinna poole.

Taewateel oli kitsas ja waewaline, nagu Tallinnas
mõni alewi uulits, aga siiski sai Tõnu oma pika teki abil
kõigist takistustest kergeste üle. . .

Kahapäewase rändamise järele hakkasid wiimaks Tal-
linna tornid paistma. Tõnu näo üle libises rõõmus naera-
tus. Ta istus tee äärde kiwi otja ja hakkas riideid tolmust
puhastama. Siis aga sammus ta jälle edasi. . .

Üks päew oli Tõnul juba maa peal mööda saadetud
ja selle ajaga oli ta juba niipalju uudiseid näinud, et need
kõik ta pähegi ei tahtnud mahtuda. Wankrid, mis hobu-
seta jooksuwad; laewad, mis wee all ujuwad; tiivad, mil-
lede peale istudes inimesed õhus lendawad ja palju muud.
Kõige wiimaseks pani ta poeuste taga pikki inimeste ridasi
tähele. Efti ei saanud ta aru, mis jaoks inimesed siin
ootawad. Wiimaks aga tuli otsusele, et see nüüd, toidu-
aineid ostes, moodis on rongis külma kannatada ja oodata.

Et ka Tõnu kõht tühi oli, seadis ta ennast ka ühe
„jaba“ otja.

Kolme tunni pärast pääsis ta wiimaks poodi.

„Lubage mulle kats naela leiba,“ küsis ta lähedamalt
müüjalt.

„Kas teil piletit on?“ küsiti ta käest wastujets.

„Pole,“ wastas Tõnu kohmetanult.

„Siis leiba ei saa!“

Tõnu pööras ennast teise müüja poole:

„Lubage mulle kolm naela jaja!“

„Kas teil piletit on?“ küsiti jällegi ta käest.

Nüüd wihastas Tõnu. Sülitades lahtus ta poest.

Et aga kõht ifka rohkem ja rohkem nurisema hakkas.
seadis Tõnu ennast teise „jaba“ tahatippu ootama. Et
jaba siin natukene lühem oli, pääsis ta rutem poodi. Aga
ta siin ei antud Tõnule ilma piletitagi midagi.

Siis astus Tõnu kolmandasse poodi, siis neljandasse
ja, wiimaks, wiendast lubati talle ilma piletitagi paar jaja
müüja. Tõnul oli heameel, et wiimaks kahapäewase nälgis-

mise järele (kaasavõetud toit lõppes juba kahe päeva eest otsa) ometi midagi kõhutäiteks saab.

„Kus saiad on?“ küsis ta isukalt.

„Vaadate teie ees.“

Tõnu vaatas imestanult oma ette ja nägi pisikesti jaur, mis ta esite palitu nõõpideks oli pidanud.

„Mis need matjavad?“ küsis ta . . .

Käägitatse, et kui Tõnu nende hinda kuulda oli saanud, ta karmeste poest välja oli tõttanud ja taeva poole oli hakanud sammuma. Oma rahakopikat aga andnud ta esimesele vastutulewale sandile.

Surmani nälginult ja väsinult jõudnud Tõnu viimaks kolmepäevase käimise järele jälle taeva tagasi.

„Kas ja veel wahest Tallinnale uueasta wiisiiti tahad minna tegema?“ küsinud ta käest taewataat.

„Mitte üalgi,“ wastanud Tõnu sülitades ja mõtelnud hirmuga oma viiepäevase nälgimise peale. „Aga küll maitsefid taewases road pärast seda head,“ lijanud ta natuke aja pärast juurde. „Terwe wiie mehe portsjoni piisiku kinni!“

C. R.

Rafat maatuulamisel.

Rongile mineku äpardused.

Amerika naljajutt.

Linna inimestel on maal suvitamas olles üks suurema-
teft lõbudest see, mida mees siis tunneb, kui ta hommikuti
waraselt rongi peale katsub saada, mis teda linna oma äri-
le eht ametitalitusele wiiks. Sarilikult on ikka lugu nii, et ta
hommikul, kui filmad lahti teeb, waatab ka kohe tella ja ar-
wab siis, et aega küllalt on. Ta paneb siis end dieti pikka-
misi riidesse ja istub rahuga ning wagusalt einelauale suu-
rust wõtma. Aga waewalt on ta esimese kanamuna kätte
wõtnud ja kätti lõõnud, kuuleb ta juba kaugelest lignewa
rongi wilistamist. Ta kohtub, haarab tella taskust välja,
wõrdleb seda seinatellaga ja märkab oma paharduseks, et
see terwelt üksteistkümme minutit taga on, ja sellega on
temal ainult veel neli minutit aega raudteejaama minemi-
seks. Range rutuga katsub ta veel muna ära koorida, põle-
ta seal juures aga oma sõrmed ära, määrab kää, ja muna
pudeneb ometi peosse ära, nii et ta selle segu wihaselt lauale
heidab. Siis haarab ta palawa saiatanika kätte ja rüü-
pab kuuma kohwi, mille juures teele ära põletab. Ta närib siis
saia suus, kuna abikaasa temale walmisestatud reissipanna kätte
ulatab, aga juba kuuleb ka lignewa rongi mühinat. Ta
jookseb nüüd nagu hull tuba mööda ümber, wihmawarju
otsides. Siis suudleb ta abikaasat, nii hästi kui see saiaft
pundunud suuga wõimalik on, jätab lapsed suurema rutuga
jumalaga ja jookseb uuesti välja. Aga õue saades märkab
ta palitu puuduwat ja kargab tagasi seda wõtma, haarab
selle õlale ja tormab nüüd nagu meeletult raudteejaama
poole minema. Kuid temal tuleb häbi kilarahwa filmade
ees jooksta, ei usalda siis seda teha, waid läheb kõndides,
kuid kõnnib kolekireste, ikka kiiremine ja kiiremine. Aga
waewalt pooleteele jõudes kuuleb ta juba rongi jaama ette
jõudwat. Nüüd ei hooliks ta enam häbist, waid tahaks
jooksma pista, kuid ta teab, et siis tutaw kollane koer teda
kimbutama hakkab, teda ta teinepool tänawa ääres nagu
walmis ootamas kikitawat nägi. Kuid rongi juba jaama
ees nähes tunneb ta, et ikka p e a b tormijooksma hakkama,
ja ta teeb seda. Kuid kohe sünnib ka see, mida ta nii wäga
kartis: kollane koer saab wihaselt, jookseb ta kallale. Ning
kohe on ka kuus teist koera platfis teda taga ajamas, üks-
teise järele jooksewad nad, hauguwad hirmsaste ja paar karmem-
emat karglewad otse ta jalge ees. Kõra kaswatawad veel
küllapoifid, kes ta möödajooksmist wilistades waatlewad, ja
ifegi wanemad töömehed jääwad naeratades teda wahtima.
Mehel hakkab dieti häbi, aga ta ei tohi sellest hoolida, sest
ta p e a b rongile jaama. Kuid tal kipub meeleheitmine peale,
kui otse keset teed mõningaid naisi näeb seisawat, kes seal
teenijateft tüdrukuteft ja wõihinnast kõnelewad; ta peab nüüd
ometi wähe oma sammude talitjema, kuni naised tormaja eest

wähe kõrwale astuwad. Veel on raudteejaama mõniküm-
mend silda maad, palitu ta õlal lehwib õhus nagu linu-
tiwad, kuueõlmad käiwad seljataha ja kollane koer haaras
ikka waheiwahel ta pikkiäärte järele — seal nägi ta rongi
jaama ees liikuma hakkawat! Meeleheitmine kipub peale,
ta wõtab wiimase jõu kokku ja otsustab, kas rongile saada
wõi minupärast surma leida. Ta jõuabki veel rongi juurde,
kui parajaste wiimane wagun mööda weereb. Ta haarab
siis palawiku õhinaga waguni ääre käsirauast kinni, rong
tõmbab edasi liikudes teda paar korda upepalli, kuid ta ei
lase enam wagunist lahti, saagu mis saab; wiimati satub
ometi põlwili waguniastme peale, kust konduktor ta ehmatu-
fega ülesse wagunisse tõmbab. Seal wajub ta pingi peale
nagu tapetult — higist läbi märg, wihane, tolmune, püksid
kattid, jalapääred koerahambast kriimustatud ja wihmawari
wigastatud. Kõigest sellest hoolimata, täidab ometi wõidu-
rõõm mehe rinda — ta on rongiga wõidu jooksnud ja sellest
jagu saanud. Kuid, ennäe hullu, mis nüüd sünnib! Rong
peatab äkki, kääneb kõrwalistele roobastele ja seisab seal
terweni pooltundi, kuni wedurijuht mõnda mafina juures
ette tulnud wiga parandab. Siis läheb ta hing hirmsaste
täis ja ta on veel hoopis wihasem kui enne, neab ja kirub ise-
ennast, rongi, kilatoeri ja kõike maailma ning otsustab ise-
eneses, kohe hommepäew jälle linna elama minna. Ta wiha
keeb aga üsna üle ääre, kui waguni aknast välja wahtides
näeb, kuida koerad, kes temale raudtee jaama järele jooksnud,
ühe fondi kallal purelewad, mille kollane koer raudtee äärest
oli leidnud, ja ta wannub iseeneses, et ta kohe oma esimesel
puhkepäewal selle koera nuiga maha lööb.

Sakslase süstem.

„Kallim!“ ütles leitnant von Gluck oma noorele naisele
kohe esimesel päewal peale laulustu: „meie peame oma
järeltulewa soo eest hoolitsema ja endi laste tulewiku kind-
lustama!“

„Aga meil ei ole ju lapsi, Gottfried!“ wastas tema
abikaasa, häbist punastades.

„Kuid saarwad olema, ma olen selles kindel! Minu palk
ei ole kuigi suur ja sellest kokku hoida peaaegu wõimata.
Kuid teiselt poolt, kui teatud süstemi järel läia, — wõib
mõnegi marga muusta päewa jaoks koguda! Sa pead iga
mujutamisekorra eest minu käest wiis marka nõudma ja ei
mingil tingimisel mind ilma rahata mujutada laiska. Selle
raha peidad ja kummutisise ja ei tohi raisata!“

Tema naisele meelbis see süstem ja ta oli rõõmuga
ndus.

Wõi tema hoolib . . .

„Aga seda ma ütlen sulle, Agnes, sina ei tohi kaupmeest, kelle juures ja teenid, omale enam suud anda lasta. Kui ta veel kord ligi peaks kippuma, anna tale rusikaga rindu!“
„Aga, armas ema, siis lasseb ta minu ju kohast lahti!“

Peale iga musutamisekorra tõmbas korraarmastaja leitnant taskust raha välja ja andis naisele.

Tõsi, ta oli alati rahahäbas, sest et oma noort naist palavalt armastas, kuid selle eest kasvas markade hull kummuti sahtlis iga päewaga, ja tema naine mõtles raha juba hoiulaskjasse viia.

Ta täitis ausalt lepingu tingimisi ja ei suudlenud meest korbagi ilma koliseva tasuta, mees aga ostas alati kuskilt raha muretsema, ilma et oma naiselt võlgu oleks norinud. Kord õhtul istusid abitaasab magamistoas ja ajasid lõbusalt juttu.

„Suisele!“ ütles leitnant õrnalt: „mul on lange hinna find musutada!“

„Mul ka, armas Gottfried!“

Ta lähines naisele ja püüdis tema ümber kinni võtta, kuid see largas eemale ja hüüdis etteheitvalt:

„Gottfried! Sebawiisi ei tohi! Kus on wiis marka?“

„Aga . . . aga kallid Suise, ma annan sulle homme, täna mul raha ei ole!“

„Ei mingi hinna eest!“ hüüdis naine: „homme annab mulle wiis marka, homme wõid ka suudelda!“

Kui palju ka Gottfried ei nuranud, mingi asi ei aitanud. Wiimaks hüüdis ta rõõmsalt: „Ah, mul tuli hea mõte! Ma lähen lohe ja laenan endi toatüdruku käest wiis marka!“

„Aga ta magab juba!“

„Ma äratan ta üles! Mul on nti palaw hinna find musutada!“

„Gottfried, meesterahwa poolt ei ole ilus noore magaja neiu tuppa minna!“

Kuid Gottfried oli nüüd oma korda langetaelne ja läks. Ta tuli poole tunni pärast tagasi naise juurde, kes juba kärsitult hakkas saama.

„Said wiis marka?“ küsis naine.

„Tal ei olnud raha!“ wastas leitnant tumedalt ja heitis prantsatades oma woodisse.

„Gottfried! Aga ma . . . ma musutan find ilma rahata!“ ütles naine õrnalt.

„Ma ei taha!“ torises mees.

„Gottfried, ja oled pahane? Aga ja ise ju soowitafid selle süstemi. Tahad, ma musutan find alati ilma rahata?“

Kuid Gottfried nohistas pahaselt woodis ja ei pannud tema sõnu tähele.

„Ma ei taha!“ torises ta mõrudadalt.

Wurf Serebrändi.

Ruidas huntide käsi tänawu käis.

Oli just Kolmekuninga laupäewa õhtu . . .

Wana isahunt wistas praegu läbiloetud jõulualbumid lumehange ja urises pahaselt:

„Küll on aga elu hulluks läinud! Meid ei tuletata enam meeldegi. Endistel aastatel ei olnud seda jõulualbumi, kus lugu kangest külmast, waesest poisist, hulguwatest huntidest ja jõuluwanatest sees ei olnud, nüüd aga jutustawad ainult sõjast ja kallidest aegadeist. Ei aita, lapsed,“ ütles ta enesel laisalt kõrwatagust sügades, „lähme välja, teeme pifut mõru, et nad meieist jälle kirjutafid.“

Ta waatas wiimast korda peeglisse, nägi enese rahulolemisel, et filmad tal nagu tuleõied leekisid, ja ütles:

„Ma olen walmis . . . Lapsed, minu järele!“

Lumelagendikul oli õudne . . . Tuul hulul ja wilistas . . .

* * *

„Tulewad!“ hüüdis isahunt.

„Tungige reisirjate kallale!“ käskis emahunt oma lastel. „Jah, ajame neid tubliste taga,“ wastafid noored huntid kooris.

Liisakellade kõlin muutus ikka waljemaks . . . Saan reisirjatega lähines.

Wana isahunt walmistas ennast juba pödsast tee peale hüppama, kuid, reisirjate nägu nähes, tahwatas ta äkki ja löi wankuma.

„Wett!“ sofstas ta kähisedes.

Õnneks oli emahundil baldrianitilkast kaasas, ja kui isahunt toibuma hakkas, löi ta uueste filmad lähinewate reisirjate peale ja karjatas surmahirmus:

„Hundid, päästke endid! Need on liiakasuwõtjad, kes tulewad . . .“

Kuid oli juba hilja . . .

Liiakasuwõtjad — pangaomanid, suhkruwabrikant, lihunik ja pagar — märkasid hunta ja hakkasid, saanist välja karates, neid taga ajama.

Hundid tundsid juba nende tulist hingehõku . . .

Kuulsid juba, kuidas pangaomanid jookstes oma „osa“ lihunikule müüis.

Hirmus filmapill lähines . . .

Liiakasuwõtjad olid huntidel üsna kannul . . .

Kui päike teisel hommikul tõusis, walgustas ta huntide paljaks näritud kotta.

Külm kõwenes . . .

Kadunud nööp.

Sooome keelest.

"Kallike," ütles isand Spoop, korstnasse ülesse wahtides, "kas oled minu kullast kraendööpi näinud."

"Eks ma siis näinud, kui selle sinule oisin," vastas emand Spoop rõõmfaste, "ja minu meelest näis see dieti ilus olema. Aga miks ja seda küsid?"

"Sellepärast, et see neetud asi minul nüüd kadunud on," vastas isand Spoop, kuna ise luuwarve kroonlühtri wahele lüktas ja seda kõwaste raputas.

"Ega ja ometi seda arwa, et nööp seal ülewal on?" küsis emand Spoop. "Kuhu selle siis panid?"

"Särgi külge jäi!" Kuhu ja siis arwasid selle jäetud olewat — kas wahest jüdi sisse? Ja isand Spoop otsis edasi, ajas abikaasa kirjutuslaua peal kõik asjad segi ja waatas wahel atnast wälja, nagu arwaks otsitawat nööpi uulitsal nägewat.

"Kuhu ja siis särgi panid?" küsis emand Spoop. "Kuhu ma panin? Kuhu ja arwad siis mind selle jätwat? Kuhu mees üleülbse särgi paneb? Wõi mõtled wahest, et ma selle hoburaudtee wagonis seljast ära wõtsin? Ehl arwad, et ma selle kirikus käies sinna jätsin, wõi kuda? Noh, wõid julge olla, seda mä ei teinud. Ma wõtsin selle seal seljast, kuhu ta minust jäi. Kas kuuled?" Ja isand Spoop hakkas oma talweriideid lastist wälja kiskuma, mis mitu kuud temi seisnud oli.

"Kus see särk siis nüüd on?" küsis emand jonnakalt.

"Nojah, kus see nüüd on? Kus ja arwad selle siis nüüd olewat? Mina ütlen, kus see on; see läts naabrilinna kohtusje tunnistajaks. Ega temal jelleks mõistus puudu! Wõi tema küsib, kus mehe särk on! Tead küll, et ma sellest saadit toast wäljas pole käinud, kui selle seljast wõtsin." Ja isand Spoop jooksis kööki, kiskus seal koldest söed wälja, aga nööpi ikka ei leidnud.

"Kes teab, wahest tootasid selle kodu tülles teel ära," arwas emand Spoop, kui ta mees ärewufes ja wihafelt jälle tuppa tuli ja seal täistopitud kanarilindu tükidets rebima hakkas, et näha saada, kas wahest nööp selle sisse on sattunud.

"Nojah, nõnda küll, see on wäga wõimalik! Ma najatafin end teel puu wastu ja poetasin nööbi maha, siis peitsin selle aia taha ära, et seda näha ei saadaks. Nii wiisi sündis see. Tõeste, sinust terasemat naist küll enam olemas pole." Ja isand Spoop tõmbas riidelapi pealt tolmu peosse.

"Nööp on küll kuhugile maha kukkunud," awaldas emand Spoop oma arwamist.

"Dhoh, wõi see on kuhugile maha kukkunud? Tõepoolest, selle peale ma ei mõelnudki. Ma arwasin, et ta hobused wõttis ja linnast wälja sõitis, ehl õhulaewaga taewa alla lendas." Ning isand Spoop roomas kummuti taha ja hakkas seal pöranda külge naelutud waipa lahti kiskuma.

Emand Spoop aga arutas nüüd iseeneses: "Kui see maha kukkus, siis peab ta kufagil olema, seal, kuhu ta oma särgi jättis. Ta wistab ikka oma särgid sohwaile, ja nööp on küll siis sohwa alla weerenud.

Natukesel aja otfimise järele leidis emand Spoop oma arwamise üsna õige olewat ja ta tõi nööbi mehe kätte.

"Wõi nii! Wõi sa leidsid selle kätte?" ütles isand Spoop lödijutades, kuna end jalale ajas, kuid selle juures pea kummuti wastu ära löi. "Wahest teed nüüd minu särgi niisugufeks, et nööp enam wälja ei kuku, ja wahest on sinul jedawõrd mõistust, et selle sohwa ära lapid, kuna see nüüd nii palju pahandust on teinud. Kui sina ometi oma majapidamise eest ka nii hästi hoolitsfeks, kui mina oma asjade eest, siis ei oleks kunagi kadunud nööpide pärast tiili.

"See ei ole minu süü —" tahtis emand Spoop kõnelema hakata.

"Wõi ei ole? Kas poearwe kätte said, mida juba märtfikust saadil oled otfinud?"

"Kätte jah."

"Wõi nii? Noh, kus see sul siis oli? Kust ja selle leidsid?"

"Eks ikka sinu palitu taskust."

Rindel rahu.

"Nohi, tead, warsti tuleb rahu. Saksamaa tahab."
 "Kui Saksamaa tahab, siis nii ka saab olema... Ainult tal tuleb sõnale "rahu" kaks pooljuudi, poolsaksa keeli sõna juurde lisada."
 "Misjugufed?"
 "Mi wai."

Sellepärast. "Mis teie räägite? Teie olete kord lõwipuuris olnud?"

"Jah."

"Kas teie siis sugugi ei kartnud?"

"Ei."

"Ja kas need lõwid siis teile midagi ei teinud?"

"Seal ei olnudki lõwisi sees."

"Pühade album jõuluks"

ilmunud pildimõistatuse õige seletuse on saanud: Harald Terwan, P. Reinberg, A. Janson, L. Koit, Piilemann, A. Parwe, Tallinnast: A. Muikmann, Ewira Dreyman, Petrogradist; Jänes, Moskwest; J. Keltin, Narwest; M. Lorenzon, Riist; J. Abolin, R. Krebs, Tartust; Aleksander Gerbst, Ilmjärwest; A. berg, Rakwerest; Juhan Meier, W.-Wändrast; Marie Wittkoff, Wiibulast.

Õige seletus: Hommitäht.

Sellega lõpetame nimeõie awaldamise.

Eürgi sultani armuvalu.

"Abdulka, kuhu ja kippad? Ma annan sulle ju raudristi."
 "Käi kus pagan oma raudristiga!"
 "Aga, Abdulka, sa jooksed ju wenelaste piisstitklude otsa?!"
 "Parem sinna, kui aga sinu ja su instruktoreite pääst pää-
 sen! On see kellegi asi enam! Kes on seda prohvetite maal
 ennemalt näinud? Sead oma tööparanduse instruktoreid minu
 haremitesse ja need võtavad kõik ilusad Suleitad ja Fatimad
 omale, minule aga jäätavad wanad krõbid... Ei, laod sina
 oma instruktoreitega, wõi kaon mina!"

„Meie Matsi“

tellimiste wastuwõtmine 1916.a. peale wältab edasi.

Tellimistega palume rutata, muidu wõiwad hiljemad
 tellijad esimestest numritest ilma jääda.

II. aastakäik

Rahwa tähtsamat

1916. aasta peale on ilmunud. Hind 5 l. Saada igas
 raamatukaupluses. Pealadu „Teadus“ Tallinnas.

Sasuja

Kurbmäng kuues pildis 13. aastajast, Ed. Bornhöhe selle-
 fama nimelise jutustuse ainetel A. Trilljärew. Hind 1 rub.

Koolipoisi taskuraamatust.

Koolipingid, need on — kaewitud, pinkis istumine tunni-
 ajal — positsiooni-sõda; sulewaris — püüs, sulg — tikk, tindi-
 pott — padrunitott, juu — kuulipilduja. Seltsimehe etteüttele-
 mine — wägitegu, ülesütlemine pingi juurest — koku-
 pörkamine, ülesütlemise kooliõpetaja laua wõi tahwli ääres
 — wõitlus, kirjaltit töö — lahing, eljam — pealahing, lõpu-
 eljamid — pealahing otsustawa tagajärjega; lõputunnistuse
 wälja jagamine — rahu. Annaks Jumal, et rahuloidawa
 numri saaksin — jumalateenistus wõidu palumiseks; wäl-
 jatufte — erapooletuse jultunud rikkumine. „Arest“ — kooli-
 õpilaste sõjawäe seljatagune, wäljatäigu koht — kooliõpilaste
 staab, kooliõpetajate tuba — waenlase peakorter. Etjamide
 tunniplaani — mobilisatsiooni kuulutus, „muft raamat,“ —
 „walge raamat,“ koolitunnistus — wastase peatorteri aru-
 anne. Üks — häbistaw ülitajamine, kaks — waenlase osalik
 wõit, kolm — wäike wõit, neli — suur wõit, wiis — kooli-
 õpilaste sõjariistade hülgam wõit.

Walmistas ette.

Sia ja poeg töötasid ühes mäelaewanduses. Seal wa-
 jus kord kaljumürakas laewandusesse ja wajutas isa sur-
 nuks. Resti töölistest ei tahtnud hea meelega see olla, kes
 lesele surmasõnumi wiits, ja peale kauast läbirääkimist ot-
 justasid nad, et seda poeg pidi tegema.

„Mine, Mihtel, koju ja ätle kudadgi moodi emale ette-
 waatlikult. Walmista teda enne ette.“

„Sea küll, lähen,“ wastas Mihtel tufaselt.

„Ema leidis ta kapsa-aiast töötamas.“

„Imestades waatas see tema otsa, teda nii eratorra-
 kilisel ajal nähes.“

„Ema, ätle, kas isa uur oli kullast?“

„Kullast? Mis veel!“ hüüdis ema pahaselt. „Ta pole
 oma termel eluajal nii palju töötada jõudnud, et kuldpuuri
 oleks saanud!“

„Noh, siis Jumal tänatud!“ wastas poeg, sest et „uur
 kaewanduse jüfjelangemisel kohe päris lõmaks läks.“

Truu Brits. Sepa Liine läheb külast linna õmblus-
 kooli. Külla taga kaafikus saab ta oma kallimaga veel
 wiimast korda kokku, kes siia tulnud oma kallimaga Juma-
 laga jätma.

„Ja kas sa mul ka truuks jääd, Jaan, seni kui ma
 ära olen?“ küsis Liine, armsama najale toetades.

„Aga muidugi! Sead ifegi, Weski Miilik on juba peig-
 mees, ja Mätliku Anni ütles juba, et ta mind ei sall, ja
 rohkem noori neiusi küllas polegi.“

Sarjunud wiifi järele. Kohtunik: „Teie olete
 kolmeks päewaks aresti määratud, olete selle otsusega rahul?“

Kerjus: „Easugu teile Jumal seda küm-
 nefordset, kohtunikuherra!“

Külmawereline aabitsakütt. Isa: „Aga, mu poeg
 sa töid täna jälle koolist õige paha tunnistuse kaasa?“

Pojuke: „Sah — isa — minule ei meeldi
 ta ka mitte!“

Sea nõu. A.: „Imestamisewäärt on ometi, et ma
 nüüd igal õõ oma wõlausaldajatest und näen! Kui ma
 ainult teaksin, mis ma selle wastu teha wõiksin?“

B.: „Ee kord katset ja maksanad wälja!“

N. B. Üksikute numrite ostjaid palume lahkest tõehele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie
 Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.